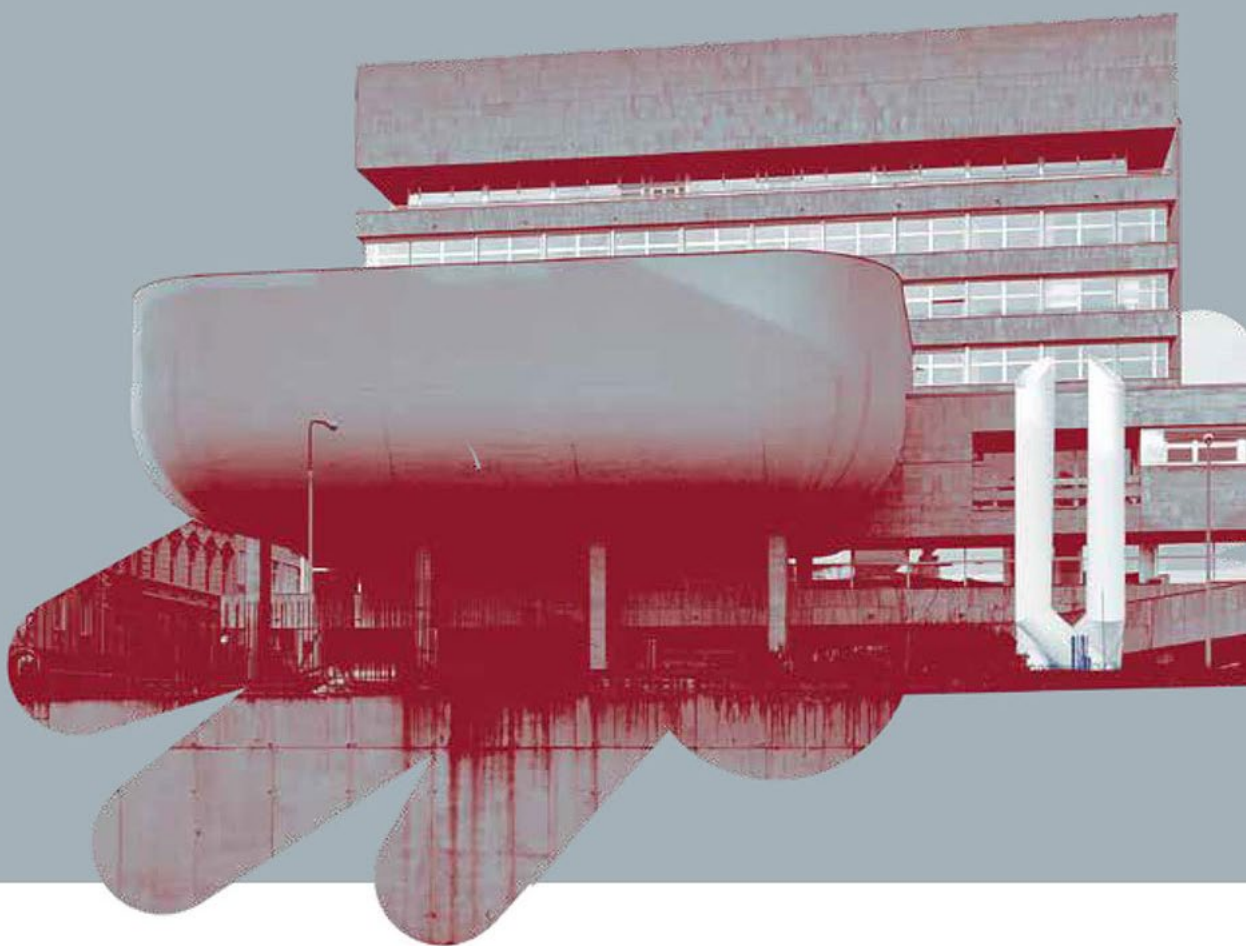

Lenka Šubrtová

Procházky Ústím nad Labem

Hustý z Ústí aneb tam kde
i ptáci chodí pěšky

nastole

Procházky Ústím nad Labem

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Lenka Šubrtová
Procházky Ústím nad Labem – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Procházky Ústím nad Labem

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Děkuji paní profesorce Šalenové, která mi dala skvělé základy a lásku k angličtině, ale také češtině. Mívala přetažené oční linky a oranžovou rtěnku i na zubech /dnes, kdy sama nosím brýle, tomu naprosto rozumím/ a hodinu angličtiny vždy začínala pročitáním Severočeského deníku – hledáním a nahrazováním tzv. anglicismů. Také děkuji druhé své skvělé profesorce, paní Heleně Tampírové, mnohem mladší, přesto však už také ne na tomto světě.

Dále děkuji nakladatelství nastole a Kateřině Janebové, která mi skrze tuto knihu dala možnost se s vámi podělit o lásku k rodnému městu, ba co více, poznat jej do hloubky a historických souvislostí, jimiž bych se jinak nezaobírala.

Největší poděkování však patří dvěma lidem, díky nimž jsem se v Ústí vůbec ocitla – mým báječným rodičům. Vždy podporovali i mé nejbláznivější nápady a činy anebo dělali, že o nich neví. Jsou pro mě nejlepším přístavem na Labi s milující náručí.

S láskou – Marii a Pavlovi.

Milí čtenáři!

Má první testovací vycházka Ústím skončila tak trochu fiaskem, ale mohla to být i chřipka. Následně jsem nachodila stovky kilometrů, za hustého sněžení i deště, a hartusila, proč knihu o vycházkách nepíšu v létě. Promyslela jsem každý kout a každou trasu prošla opravdu poctivě několikrát. Skoro jsem se mohla nabídnout České poště jako brigádnice, možná bych jí zlepšila renomé a vám umožnila pohled do interiérů domů. Tak třeba příště.

Zatím vás však budu s láskou vodit ulicemi i stoletími, nenechám vás hladové a doufám ani nespokojené. Nudit se nebudete, nohy, tělo i krk protáhnete a snad změníte názor na Ústí i další města, která nejsou na první pohled starobylá ani atraktivní, ale vyplatí se jim dát šanci.

Lenka Šubrtová

Obsah

STŘEKOV	10
KLÍŠE	32
SKŘIVÁNEK	58
CENTRUM	84
SEVERNÍ TERASA	126
VĚTRUŠE, VAŇOV	146

01

STŘEKOV

**MÝDLOVÝ KRÁL, SLADKÝ ŘEZNÍK
A BOŽSKÁ MARLENE DIETRICH**

Délka trasy: 6,5 km

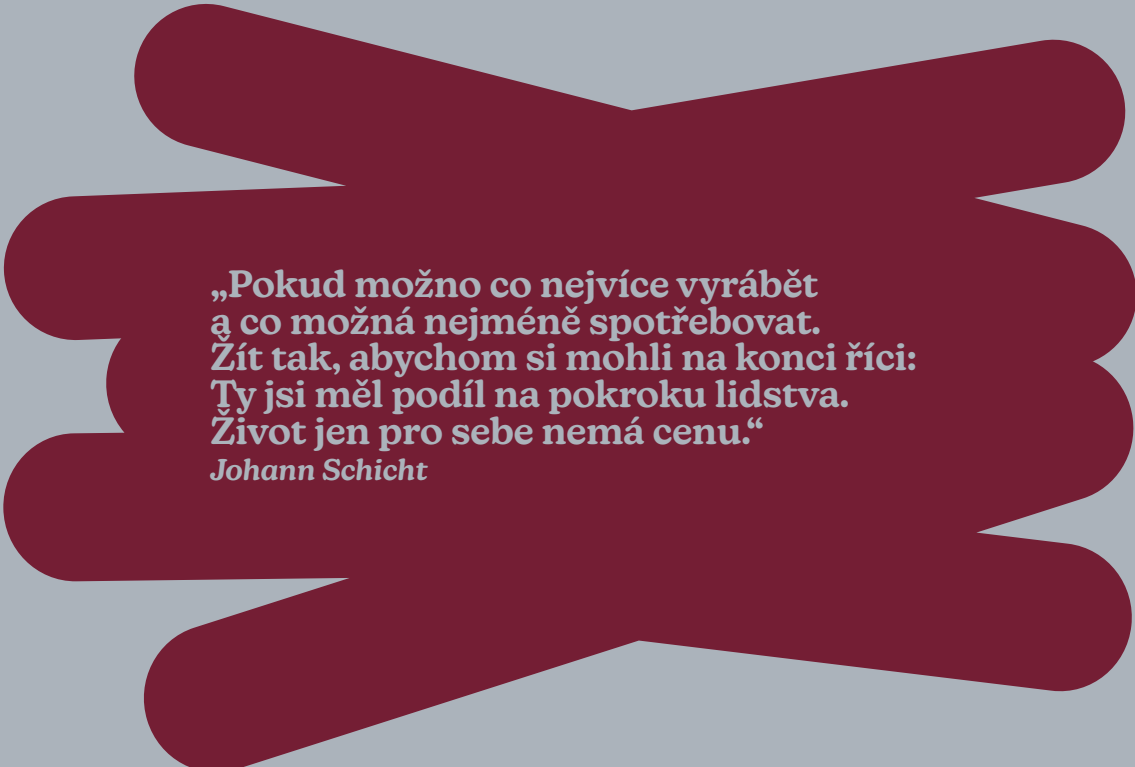
Začátek: most Edvarda Beneše

Konec: KOLOcafe, Tomáše ze Štítného 2

Náročnost: malé stoupání, ale trasa vhodná i pro kočárek

Eklektický titulek napovídá o rozmanitosti ústecké čtvrti Střekov, rozprostírající se na pravém břehu řeky Labe. Nevznikla by, nebýt vizionáře, průmyslníka Johanna Schichta, který ji v 19. století postavil, a to i doslovně, jak si ukážeme na konkrétních stavbách. Mýdel s jelenem se po Evropě každoročně prodalo přes 300 milionů kusů a jedno symbolické se k jeho hrobce klade vždy v březnu, v den jeho narození, již šest let.

-
- The map shows the Novoveská Kolonie area in Prague, with the Labe river to the north and the Novoveský potok to the east. A red line connects nine numbered points of interest. The route starts at the Benešův most, goes through the Krajský soud, the Bytový komplex Heimat, Činoherní studio/kino Alhambra, Galerie DESKA, Schichtovy závody, Dvojdomy Úřednické kolonie, Dřevěná vila, KOLOcafé, and ends at the Benešův most. The map also shows various streets, including Smetanova, K Lomu, and others, as well as landmarks like the Novoveský potok and the Labe river.
1. Benešův most
 2. Krajský soud
 3. Bytový komplex Heimat
 4. Činoherní studio/kino Alhambra
 5. Galerie DESKA
 6. Schichtovy závody
 7. Dvojdomy Úřednické kolonie
 8. Dřevěná vila
 9. KOLOcafé

„Pokud možno co nejvíce vyrábět
a co možná nejméně spotřebovat.
Žít tak, abychom si mohli na konci říci:
Ty jsi měl podíl na pokroku lidstva.
Život jen pro sebe nemá cenu.“

Johann Schicht

Než Střekov společně prozkoumáme, podíváme se na mosty, které do něj vedou. Jsou hned tři, každý z jiné doby, tudíž v jiném architektonickém stylu, všechny s cílem zlepšit pohyb lidí, aut i zboží mezi oběma břehy. Naše procházka začíná na prostředním z nich, prostřední je rovněž věkem. Jmenuje se **Benešův**, jeho autorem je jeden z největších českých odborníků na mostní konstrukce Josef Melan, který projektoval nejen v Evropě, ale také v USA. Most byl jeho poslední realizací, projekt dokončoval už coby osmdesátiletý. Tento estetický a konstrukčně důvtipný ocelový most dostalo Ústí v roce 1936 a kromě automobilové a veřejné dopravy pomohl především pěším.

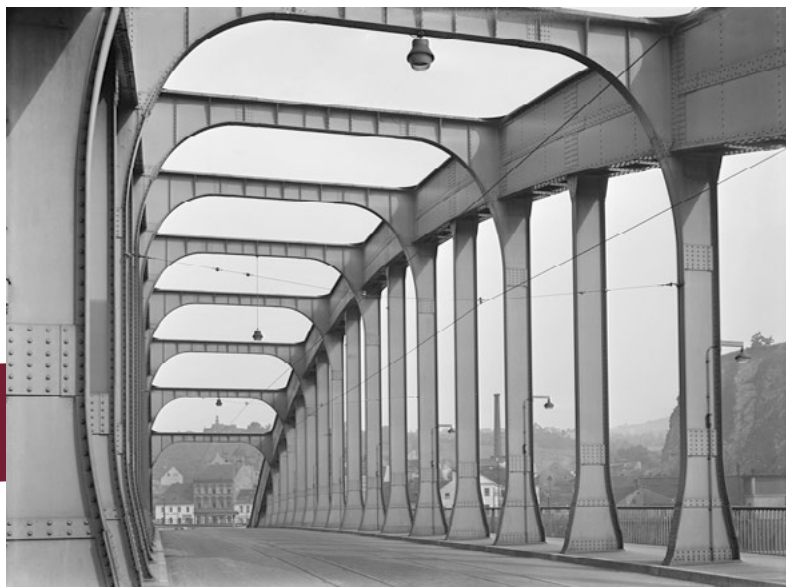
Most jako spojnice i ozdoba města

Dohledala jsem, že při stavbě Benešova mostu musela odborná komise rozhodnout mezi železobetonem a ocelovou konstrukcí, přičemž železobetonová byla levnější o tři miliony korun. Rozhodnutí ve prospěch oceli prý padlo z důvodu místních nepříznivých podmínek – agresivního ústeckého ovzduší. Ocel dodaná Vítkovickými železárnami byla podrobena 2 000 zkouškám pevnosti a její kvalita byla pak shledána jako výtečná. Všimněte si výrazného zdobného prvku, nýtů, které nahradily před dokončením stavby provizorní spojení šrouby. Prozradím, že jich tu je 140 000. Povrch vozovky byl pro snížení jejího zatížení vydlážděn hranoly z jihočeské borovice – sloužily až do konce 60. let, kdy byly po zrušení tramvajové dopravy nahrazeny asfaltem.

Předchozích dlouhých šedesát let byl jedinou spojnící obou břehů města po naší pravé straně stojící **železniční most**. Tedy přesněji jeho předchůdce z roku 1874. Železniční most, jak jej dodnes nazýváme, měl dvě patra a pod jedoucími lokomotivami vedla silnice pro auta a chodník pro pěší. Ten most, který vidíme dnes, je již zjednodušenou verzí z roku 1957 a slouží pouze vlakům a chodcům, ale při delším suchu a nízké hladině řeky, což je smutným pravidlem posledních let, jsou vidět základy starého mostu.

Po levé straně je údajně nejkrásnější most 90. let, tedy podle odborného časopisu *Structural Engineering International*. Postaven byl v roce 1998 a nese jméno **Mariánský most** podle skály, pod níž se tento luk tvořený dvěma 75metrovými pylony napíná. Je dílem architekta Romana Kouckého. V noci je monumentálně nasvícený tak, že když jsem jeho fotku poslala kamarádkám, ptaly se, zda jsem v Bratislavě. Mnozí jej považují za novou dominantu města. Pro mne představuje ruce sepnuté k nebi – snad s prosbou o lepší zítřky i zacházení s opomíjeným severočeským městem.

Provizorní lávka, po níž se na druhou stranu dostaneme v roce vydání této knihy, má sloužit pro pěší a cyklisty a také k přeložkám zhruba 30 inženýrských sítí, jako například optických kabelů, elektřiny, plynu či vody. Kompletní obnova mostu vyjde na 629 milionů korun a dokončena by měla být v roce 2026. Její průběh mohou obyvatelé Ústí sledovat na webu města, kde je i pěkná videovizualizace všech dvanácti fází.

Historická fotografie Benešova mostu

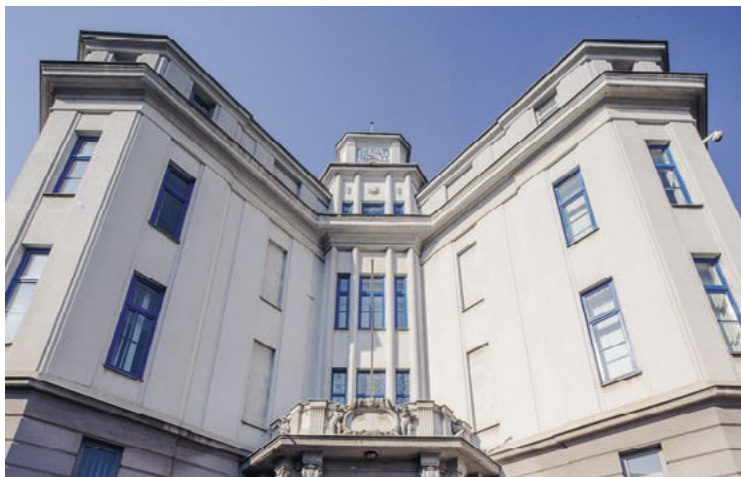
Za mostem přejdeme přes silnici po pravé straně. Ocitneme se v malém parčíku, nesoucím jméno jednoho z nejslavnějších mužů, který zásadním způsobem formoval nejen tuto čtvrť a ve své době patřil k nejvýznamnějším průmyslníkům rakouského mocnářství. Johann Schicht, mýdlový král, přezdívaný také otec moderního Ústí, je často srovnáván s Baťou... Mě hned napadá srovnání tohoto nevalného parčíku s pomníkem, kterého se dostalo zlínskému podnikateli do roka od jeho tragické smrti. Zde není žádná socha ani květiny osázené do písmena S, jen křížový průchod volnou plochou a pár laviček. Tristní připomínka velkého továrníka však vystihuje, jak se k jeho odkazu a stavbám v Ústí přistupuje. Důvod této kritické poznámky i velikost rodiny Schichtů vám objasním, jakmile se ponoříme do ulic a především staveb Střekova.

Krajský soud s kamennou plastikou Zákon

Ještě se ale podívejme na protější stranu ulice, kde stojí **budova krajského soudu**, postavená v letech 1967 až 1972. Její předsunutá levá, horizontálně pojatá část s jednacími síněmi je opláštěna takzvaným boletickým panelem, pohledově barevným sklem v kovových rámech mezi mohutnými betonovými slunolamy. Vertikální budova nese kanceláře a panely v modré barvě. Detaily zábradlí schodiště a jeho zastřešení odkazují na bruselský styl. Kamenná plastika ve tvaru ruky před vstupem je od Stanislava Vajce a jmenuje se příhodně Zákon. Zhoršující se kvalitu stavby v roce 2008 vyřešilo 500 bezpečnostních fólií, které na skla nalepili horolezci. Soud leží v záplavovém území a nevyhovuje už prý ani kapacitně, a tak se

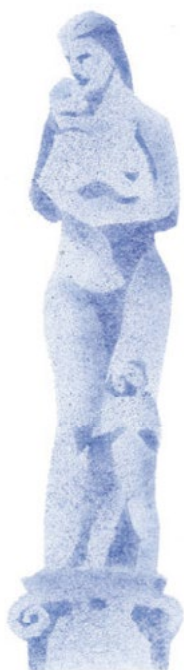
v jiné městské čtvrti staví zcela nová budova za téměř tři miliardy korun. V místě ovšem našli asi 13 mamutů a další kosti z 20 000 let starého tábořiště. I takové poklady občas Ústí vydá...

Obchodní akademie

Každopádně si vzpomínám, že většinu zmínek o Ústí nad Labem v televizi doprovázel pohled právě na tuto budovu a komentář moderátora informoval o nejnovějším trestném činu. Ale to už je jistě minulostí, neb nyní budou do Ústí proudit davy návštěvníků s touto knihou v ruce. (Ano, zkouším vaši bdělost a smysl pro humor.)

Před soudem udělejme čelem vzad a pohledme na bytový **komplex Heimat** z roku 1935 od Paula Brockardta, dvorního architekta Schichtů, na jehož díla ještě několikrát narazíme. Takzvaný heimatstil, typický pro města v pohraničí, vyvolává dodnes u mnohých architektů badatelské otázky po specifikách této architektury, kterou Lubomír Zeman ve stejnojmenné knize trefně popsal jako tvorbu „českých Němců v německých Čechách“. Každopádně zde stojí čtyř až pětipodlažní řadové domy sdružené do větších obytných bloků obklopujících ze čtyř stran vnitřní nádvoří, přístupné dvěma širokými průjezdy. Byly tu byty pro nižší i vyšší třídu, od jednopokojových s plochou 34 m² až po luxusní, situované na labském nábřeží, o velikosti 62 m² a čtyřech pokojích. Občanskou vybavenost v přízemí doplňovala dokonce lékařská ordinace s rentgenem.

Než z ulice Národního odboje odbočíme, všimněme si majestátní budovy dnešní **Obchodní akademie, dříve Živnostenské pokračovací školy** z roku 1927, kterou ve stylu klasicizující moderny navrhl Ernst Rucker. Mohlo by se zdát, že výrazně modrý nátěr dostaly dveře a okna s cílem přilákat studenty a zářit do ranní mlhy... To není žádná urban legend, jen další z mých uštěpačných poznámek k rekonstrukcím a použití barev, co asi zrovna byly v akci. Raději se podívejme na krásnou hodinovou věž, která dává stavbě až palácový efekt, a na sochu ženy se dvěma dětmi nad bočním vstupem do poradny pro matky s dětmi. Protějšší rohová stavba je opět od Paula Brockardta z roku 1934, sídlí zde **městský úřad** a vy si všimněte předválečných amerických oken, jimiž se budova pyšní.

Pokračovat budeme ulicí Varšavskou podél budovy akademie, ale pokud bychom se z nedalekého kruhového objezdu vydali po Děčínské, viděli bychom po levé straně nenápadnou cihlovou stavbu, z níž vzešla sláva jednoho psa, který poslouchá gramofon. Ano, první českou továrnu na „mluvící“ desky. Tu zde v roce 1910 založil bratr samotného vynálezce gramofonu Josef Berliner z Hannoveru. Později ji převzala britská společnost The Gramophone Company. Výrobní halu, jejíž podoba se téměř nezměnila, dnes využívá firma ZPA.

Po pár minutách chůze už vidíme další **park**, tentokrát **T. G. Masaryka**, který je v zadní části ozdoben jeho sochou od Romana Richtermoce z roku 2008. Původně tu stál pomník prvního československého prezidenta od mladého sochaře Karla Schuberta, ale prý se mu, co se proporcí týče, moc nepovedl. Než stačil chyby napravit, nacisté ji demonstrativně zničili. V části přední je vidět pískovcový barokní sloup Tří králů z 1. poloviny 18. století.

Park lemuje řada zajímavých staveb. Pod číslem popisným 15 nájemní a obchodní dům s reliéfní výzdobou, číslo popisné 7 pak patří slavnému Činohernímu studiu. Stavba z roku 1927 od architekta Richarda Brosche vznikla ve stylu klasicizujícího expresionismu s protorenesančními prvky, a to jako **kino Alhambra**.

Když film promluvil

Ve střekovském kině Alhambra v dubnu roku 1929 poprvé v Československu promluvil do té doby němý film. Pražští diváci si na zvukové filmy museli ještě bezmála čtyři měsíce počkat. I u této převratné události stál továrník Schicht. Tentokrát ovšem Heinrich, který finančně podpořil Ústeckou filmovou společnost v zakoupení přístroje a byl také prvním, kdo z plátna na ohromené diváky promluvil o významu zvukového filmu. Prozíravě v něm viděl budoucnost reklamy na své výrobky – mýdlo Elida či tuk Ceres. Průkopník marketingu!

Činoherní studio, dříve kino Alhambra

Proměna kina na ikonické divadlo započala v roce 1981, kdy městský národní výbor předal budovu Činohernímu studiu, v té době jednomu ze souborů ústeckého Státního divadla Zdeňka Nejedlého. Činoherní studio se formovalo z politicky nevyhovujícího Kladivadla, které stát zrušil v roce 1972. Při hledání domovské scény to chvíli vypadalo na divadelní loď kotvící na Labi, ale nápad pohřbil zamítavý postoj Státní plavební správy. Na prknech Činoheráku našlo prostor pro svobodné umělecké vyjádření mnoho osobností. Namátkou Jiří Bartoška, Karel Heřmánek,